

Att arrangera ett byggnadsvårdsläger - I samarbete med Svenska byggnadsvårdsföreningen

BAKGRUND

1992 anordnade Svenska byggnadsvårdsföreningen sitt första byggnadsvårdsläger. Sedan dess har fler än 2000 deltagare, under närmare än 200 läger, tagit chansen att på ett handfast sätt lära sig mer om traditionella hantverk, träffa nya vänner och samtidigt vara med och bevara vårt gemensamma kulturarv. Under lägren varvas praktiskt bygghantverk med föredrag och utflykter där målet är att ge deltagarna en lärorik och unik upplevelse.

VAD ÄR ETT BYGGNADSVÅRDSLÄGER?

Kortfattat kan man beskriva ett byggnadsvårdsläger som en 7-10 dagar lång intensivkurs under vilken deltagarna lär sig och utför olika bygghantverk. Varje läger tar i regel emot mellan 8 och 12 deltagare, vanligtvis från Sverige men även från övriga världen. Byggnadsvårdsläget välkomnar alla intresserade, vilket innebär att deltagarnas förkunskaper ofta varierar stort. Lägerdagarna brukar likna vanliga arbetsdagar, där kursmomenten tar ungefär 8 timmar exklusive lunch. Dessa åtta timmar innehåller både praktiska och teoretiska moment. Lägerarrangören bör därtill kunna erbjuda sina deltagare andra fritidsaktiviteter ett par av kvällarna.

VILKA ÄR KRITERIERNÄ FÖR ETT BYGGNADSVÅRDSLÄGER?

För att arrangera ett byggnadsvårdsläger i samarbete med Svenska byggnadsvårdsföreningen måste vissa kriterier vara uppfyllda.

- Objektet för byggnadsvårdsläget ska vara tillgängligt för allmänheten (restriktiv inställning till läger på privatägda objekt, förutom i de fall där övriga kriterier väger tungt och avtal kan upprättas om tillgänglighet för visningar).
- Objektet för byggnadsvårdsläget ska ha ett kulturhistoriskt värde som är lämpligt ur pedagogisk- och trivselsynpunkt.
- Objektet för byggnadsvårdsläget ska ha ett geografiskt läge som gynnar spridningen av byggnadsvårdsläger i landet.
- Byggnadsvårdslägets deltagare måste kunna erbjudas kost och logi i direkt anslutning till eller i närheten av objektet.
- Organisationen för byggnadsvårdsläget ska vara tydlig och måste innehålla följande:
 - Minst en lägerledare. Lägerledaren är den som sköter kontakten med Byggnadsvårdsföreningens kansli inför läget och som ansvarar för alla praktiska frågor som rör deltagarnas vistelse under själva läget.
 - Minst en handledare till varje kursmoment. Handledaren ska vara dokumenterat kompetent och gärna yrkesverksam inom det arbetsmoment som hon eller han ansvarar för under läget.
- I planeringen av lägets upplägg och olika arbetsmoment måste en antikvarie ha varit konsulterad. Samtliga arbetsmoment ska utgå ifrån en fackmannamässigt formulerad vårdplan. En annan viktig aspekt av innehållet är att det ska vara varierat och därmed kunna erbjuda deltagarna stimulerande dagar med flera olika arbetsuppgifter.
- Finansiering av läget ordnas av ägaren/förvaltaren, vanligtvis genom bidrag från Länsstyrelse eller stiftelse. Detta bidrag ska täcka kostnaden för material och personal. Deltagaravgiften ska täcka kostnaden för mat och logi.
- Alla lägerarrangörer ska vara medlemmar i Svenska byggnadsvårdsföreningen.

VEM GÖR VAD?

Svenska byggnadsvårdsföreningen står dels för det genomarbetade konceptet och kan genom vårt namn ge arrangemanget en kvalitetsstämpel. Utöver det ansvarar vi även för marknadsföring och PR av lägret samt kontinuerligt stöd för våra lägerledare kring frågor som rör planering, genomförande och utvärdering av byggnadsvårdslägret. Vi hanterar även all administration kring deltagarnas anmälningar och sköter kontakten med dem inför lägrets start.

Byggnadsvårdsföreningen står inte för finansiering eller personella resurser. Det stora jobbet görs av alla lokala och regionala krafter på plats. Vi kan däremot, genom vårt nätverk, bistå med kontaktuppgifter till personer som vi tror kan vara lämpliga som handledare under lägret.

ÖVERGRIPANDE TIDSPLAN

oktober - november

Grovplanering. En skiss på lägrets upplägg, med beskrivning av objektet och påtänkta arbetsuppgifter samt lösning för logi bör vara framtagna.

Den 31 oktober

Ansökan om byggnadsvårdsbidrag ska senast skickas in till Länsstyrelsen.

Den 15 december

Blanketten "Lägeruppgifter" ska vara ifylld och skickad till Byggnadsvårdsföreningen.

februari

Lägret presenteras på Byggnadsvårdsföreningens hemsida, anmälan öppnas.

15 mars

Lägret presenteras i Lägerflyern som skickas ut med vår tidskrift Byggnadskultur.

maj

Fakturor och praktisk information skickas ut till samtliga deltagare.

juni - september

Lägren arrangeras. Se till att skicka ut ett välkomstbrev innehållandes relevant information inför lägret till samtliga deltagare, senast en vecka innan lägrets första dag.

september

Utvärderingar sammanställs.

PLANERING

Projektering av åtgärder

Utforma en åtgärdsplan. Hur ska arbetet delas in? Vilken restaureringsideologisk ståndpunkt ska ni ha? Vilka material ska användas? Vilka tekniker är lämpliga?

Lägeransvariga

Utse lägerledare, handledare, antikvarisk handledning samt ansvarig för ekonomi och budget. Fastställ och avgränsa ansvarsområden. Gör upp med handledare och hantverkare innan lägret har startat om eventuell kostnadsersättning och upprätta en tydlig budget.

Dokumentation

Kom ihåg att dokumentera arbetet före, under och efter lägret. Upprätta en arbetsjournal och uppmuntra gärna deltagarna att skriva dagbok.

Finansiering

Bidrag för material och hantverkare ska sökas. Söks bidraget uteslutande hos Länsstyrelsen? Finns det stipendium eller fonder som riktar sig till verksamheter inom kulturmiljövård, folkbildning eller lokala

engagemang? Fundera över möjlighet till lokal sponsring – finns det lokala företag som skulle kunna vara intresserade av att visa upp sitt namn i anslutning till ett sådant här projekt? Deltagaravgiften betalas i form av en administrationsavgift om 450 kr till Byggnadsvårdsföreningen, senast 1 månad innan kursstart. Resterande belopp betalas av deltagarna direkt till lägerledningen och faktureras därmed separat från arrangören.

Samarbetspartners

Finns det några andra organisationer som på olika sätt kan vara med och bidra till genomförandet av byggnadsvårdsläget? Antikvariska myndigheter, folkhögskolor, studieförbund, arkitekter, byggfirmor, hantverkare, andra föreningar, lokala producenter, vandrarhem, mataffärer etc.?

Utrustning & material

Fundera utifrån er budget på hur ni lämpligast kan tillhandahålla nödvändiga verktyg och det material som behövs. Låna? Leasa? Köpa? Vilka lämpliga firmor finns det?

Lägerperiod & arbetspass

Planera lägets tidpunkt och varaktighet. Ett byggnadsvårdsläger bör hålla på i ungefär en vecka, aldrig mer än tio dagar. Fundera över tidpunkten. Under mitten och slutet av sommaren är fler lediga och det kan därför vara lättare att hitta deltagare under denna period. Tänk också på att det arrangeras fler läger under sommaren och att ert inte kan läggas under samma vecka som ett annat.

Lägg upp en struktur för varje arbetsdag. Vid vilken tidpunkt börjar arbetsdagen? När slutar den? Hur och när löser man lunch? Vilka arbetspass ska förekomma vilka dagar och hur länge stationeras deltagarna på respektive pass? Vilka olika arbetsuppgifter finns det att bemanna? Målet ska alltid vara en för hantverket strategisk rotation, som bidrar till att deltagarna får varierade arbetsdagar och största möjliga behållning av innehållet.

Försäkring

Svenska byggnadsvårdsföreningen tecknar en kollektiv olycksfallsförsäkring via Länsförsäkringar. Försäkringen gäller dygnet runt för både deltagare, lägeransvarig och handledare. Försäkringsavgiften ingår i den administrationsavgift om 10 % av deltagaravgiften, vilken faktureras direkt av föreningen. Se till att läsa igenom villkoren för försäkringen så att ni som driver läget vet vad som gäller innan deltagarna är på plats.

Säkerhet

Utse en eller flera säkerhetsansvariga. Ta upp skydds- och säkerhetsfrågor när alla deltagarna anlänt, vid lägets början. Exempel på sådan information kan vara larmnummer, rutnätsnummer för platsen (mer information fås från Räddningstjänsten), förbandsmaterial, utrymningsplan, eventuell brandövning och hantering av speciellt material (linoljetrasor etc.). Så kallade Heta arbeten får endast utföras av certifierade hantverkare (mer information finns hos brandskyddsföreningen, www.hetajobb.se).

Varje handledare är ansvarig för sin grups säkerhet och ska se till att skyddsföreskrifter följs. Det är därför viktigt att ni tänker över och går igenom aktuella säkerhetsfrågor innan läget.

Skyddsmaterial som bör finnas på plats:

- Första hjälpen
- Ögondusch
- Hörselskydd
- Skyddsglasögon
- Skyddshandskar
- Dammskydd

Skyddsmaterial som bör finnas vid behov:

- Hjälm
- Brandsläckare
- Stadiga byggnadsställningar
- Säkerhetsseklar
- Kylspray

Transporter

Under byggnadsvårdslägret kommer det att krävas fordon både för transport av material och för att kunna köra deltagare till utflyktsmål och studiebesök.

Marknadsföring

Platserna till sommarens byggnadsvårdsläger annonseras ut på olika sätt, vid flera tillfällen i samtliga Byggnadsvårdsföreningens kanaler. Dels skickas information ut i form av en flyer med årets första nummer av Byggnadskultur. Samma folder skickas även ut till våra lägerledare samt till landets byggnadsvårdsbutiker, lärosäten och museer. Utöver flyern finns informationen på vår hemsida och läggs kontinuerligt ut i våra sociala medier. Vi skriver även artiklar inför lägren till externa tidningar, bland annat Gård & Torp.

All marknadsföring av lägret sköts av Byggnadsvårdsföreningen, men vi uppmanar även lokal rekrytering! Om ni har kontakter på orten – använd dom. Lokala medier skriver i regel gärna om de läger som arrangeras i deras områden.

Information inför lägret

Ett välkomstbrev ska skickas ut till samtliga deltagare senast en vecka innan lägerstart. Kom ihåg att skicka ett även till Byggnadsvårdsföreningen, adressen hittar du längst ner. I brevet bör det finnas relevant information om vad deltagarna förväntas ha med sig (sängkläder, arbetsskor etc.), tid och plats för den första gemensamma samlingen, instruktioner för de som reser kollektivt, kontaktinformation till lägerledare och annat som ni anser att deltagarna bör känna till för att kunna planera sin vistelse på bästa sätt. Se också till att välkomstbrevet innehåller ett tydligt schema för arbetsdagarna.

Det kan vara på sin plats att ni tar kontakt med kommunen och berörda grannar eller myndigheter för att informera dem om lägret i förväg.

Tänk också igenom vilken information som bör finnas på engelska, i de fall ert läger gästas av utländska deltagare. Hur fungerar föredrag och arbetsbeskrivningar för någon som inte talar svenska?

Information under lägret

Under årens lopp har vi fått in en hel del utvärderingar från våra lägerdeltagare och ett tydligt önskemål som ofta framkommer är tydlighet och organisation under själva lägret. Se till att varje morgon börjar med en gemensam genomgång, att varje arbetspass får en tydlig introduktion och att det vid dagens slut görs en gemensam sammanfattning av de arbeten man genomfört. Var också lyhörd för deltagarnas synpunkter kring upplägget.

Mat & logi

Lämpliga lokaler för logi är en förutsättning för att lägret ska kunna genomföras. I vissa fall finns det husrum i direkt anslutning till lägerobjektet, i andra fall måste man kanske inhysa deltagarna på ett lokalt vandrarhem. I de fall man behöver lösa boendet på annat håll kan det vara bra att ha ett förslag om samarbete förberett. Kanske kan kostnaden reduceras om företaget får en synlig plats i den externa kommunikationen kring lägret?

Hur maten tillagas är också olika från läger till läger. I vissa fall finns det så goda förutsättningar på platsen att deltagarna kan erbjudas samtliga måltider färdiglagade. Om inte kan det vara smart att innan lägret sätta upp en matlista och inhandla nödvändiga ingredienser för att sedan låta deltagarna själva laga sin middag i olika matlag. Lunchen bör alltid serveras, då ett avbrott annars tar för lång tid och kan uppfattas störande för deltagarna. I de fall det saknas ett kök på platsen har tidigare lägerledare antingen kört deltagarna till lämpligt lunchställe, åkt och hämta färdigmat eller själva lagat maten. Kom ihåg att deltagarna på ett byggnadsvårdsläger jobbar hårt, det är viktigt att lunchen är rejäl. Se också till att ta hänsyn till de deltagare som angivit önskemål om specialkost, förslagsvis genom att kunna erbjuda dem egna alternativ.

Kostnaden för mat & logi bör täckas av deltagaravgiften.

Fritid

Under varje byggnadsvårdsläger bör deltagarna erbjudas några fritidsaktiviteter. Fundera över vad ni tycker passar platsen och övrigt innehåll på lägret. Kan ni bjuda in någon för en kvällsföreläsning? Eller åka iväg på ett studiebesök? Finns det badmöjligheter i närheten? Se till att det finns saker som cyklar, kubb eller spel som deltagarna kan använda på sin fritid.

Anmälan

Alla deltagare ska anmäla sig till lägret på Byggnadsvårdsföreningens hemsida – www.byggnadsvard.se.

Lycka till!

För frågor eller funderingar, kontakta Byggnadsvårdsföreningens kansli. Vår kommunikator, Josefina Fogelin, är ansvarig för lägerverksamheten och kommer att ha kontinuerlig kontakt med samtliga lägerledare från planering till genomförande och utvärdering.

Kontakt

Josefina Fogelin, kommunikator
08 30 67 85
josefina.fogelin@byggnadsvard.se

Svenska byggnadsvårdsföreningen
Box 6442
113 82 Stockholm
www.byggnadsvard.se